

HISTORIA ODDZIAŁU KIELECKIEGO SEP

Kazimierz GINAŁ

Oddział Kielecki Stowarzyszenia Elektryków Polskich
tel.: 515 249 366 e-mail: Kazimierz.ginal@neostrada.pl

Streszczenie: W referacie przedstawiona została skróto historia i działalność Oddziału Kieleckiego SEP. Przedstawiono postać inż. Tomasza Ruśkiewicza. Opisano działalność elektryków i działaczy SEP w ramach Radomskiego Koła Elektrotechników, powołanego przez II Ogólnopolski Zjazd Elektrotechników i Radomskiego Oddziału SEP przekształconego z Koła na Oddział na Walnym Zjeździe Delegatów SEP w 1928 roku w Toruniu. Kolejną część artykułu obejmuje historię i działalność Oddziału Radomsko-Kieleckiego w latach 1935 do 1939, a także okres działalności SEP w czasie okupacji (lata 1939-1945). Przedstawiono też historię i działalność Oddziału Radomsko-Kieleckiego SEP po wyzwoleniu spod okupacji i dostosowanie jej do nowej rzeczywistości politycznej i gospodarczej. Artykuł zakończono działalnością Oddziału Kieleckiego SEP od roku 1950 do 2022 roku.

Słowa kluczowe: Tomasz Ruśkiewicz, SEP, historia, działalność, elektrotechnika, Stowarzyszenie, Zjazd, Oddział, Koło, Kielecki, Radomski, okupacja, odbudowa.

1. TOMASZ RUŚKIEWICZ – PATRON ODDZIAŁU KIELECKIEGO SEP

Historia Oddziału Kieleckiego Stowarzyszenia Elektryków Polskich łączy się z osobą Tomasza Ruśkiewicza. Tomasz Ruśkiewicz (rys. 1), szlachcic dziedziczny herbu Wielorad (rys. 2), urodził się 22 listopada 1867 roku w Końskich, w Królestwie Polskim. Młodość spędził w Kielcach, gdzie uczył się w gimnazjum, ukończonym maturą w 1885 roku, w którym zaprzyjaźnił się ze Stefanem Żeromskim. Lata szkolne w Kielcach pozostawiły w jego życiu niezatarte wspomnienia i związek z Kielcami [4-6, 10, 11, 13]. Z wykształcenia był matematykiem, studiował w Uniwersytecie Petersburskim na Wydziale Matematyczno-Fizycznym uzyskując w 1889 roku tytuł kandydata nauk matematycznych.

Rys. 1. Tomasz Ruśkiewicz

Rys. 2. Herb Wielorad

W 1890 roku wrócił do kraju i uczestniczył w organizowaniu obchodów 100-lecia Konstytucji 3 Maja. Za udział w tym przedsięwzięciu został aresztowany przez władze rosyjskie i wydalony z kraju. W 1892 roku wyjechał do Niemiec gdzie podjął studia elektrotechniczne w słynnej Badeńskiej Politechnice w Karlsruhe pod kierunkiem prof. Engelberta Arnolda, uzyskując dyplom inżyniera elektryka w 1897 roku.

W 1898 roku Tomasz Ruśkiewicz wrócił do kraju i zamieszkał w Warszawie, podejmując aktywną działalność zawodową w zakresie popularyzacji elektrotechniki, a także działalności społecznej. W 1901 roku zorganizował i zaczął prowadzić przedsiębiorstwo elektrotechniczne „Ruśkiewicz – Godlewski”, które wykonywało skomplikowane prace między innymi na budowie Filharmonii Warszawskiej. W 1906 roku współorganizował pierwszą w kraju fabrykę żarówek z włóknem metalowym „Cyrkon” i był pierwszym Prezesem Zarządu tej firmy. W 1910 roku założył własną firmę „Biuro techniczne – inż. T. Ruśkiewicz”, która wykonywała roboty elektryczne [1, 2, 5, 8, 11, 13].

Blisko związany z Kielecczyną i Ziemią Świętokrzyską mimo, że mieszkał i działał w Warszawie to w latach 1912 i 1913 jego firma „Biuro techniczne – inż. T. Ruśkiewicz” z własnych środków wybudowała, uruchomiła i prowadziła elektrownie miejskie w Kielcach i Końskich, o znaczących jak na owe czasy mocach, przeznaczone głównie do oświetlenia miast i na potrzeby mieszkańców [4-6, 9].

Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości w 1918 roku został Prezesem i Dyrektorem Zarządzającym Polskiego Towarzystwa Elektrycznego organizującego przemysł maszyn elektrycznych w kraju.

W 1925 roku zorganizował i został Prezesem oraz pierwszym Dyrektorem Zarządzającym Spółdzielni „Polskie Elektrownie” powołaną dla wspierania małych zakładów wytwórczych [1, 8, 11, 13].

Jego działalność zawodowa związana była z elektryką i elektrotechniką. Niezależnie od pracy zawodowej T. Ruśkiewicz prowadził działalność społeczno – stowarzyszeniową.

Tomasz Ruśkiewicz był współorganizatorem i członkiem prezydium Delegacji Elektrotechnicznej powstałej 27 marca 1899 roku przy Sekcji Technicznej Warszawskiego Oddziału Towarzystwa Popierania Rosyjskiego Przemysłu i Handlu. Jako delegat Warszawy uczestniczył w Zjeździe Inżynierów i Techników w Petersburgu (1905). Był członkiem Towarzystwa Kursów Naukowych (później Wolna Wszechnica Polska w Warszawie (1906-1913)). Był współorganizatorem

i pierwszym przewodniczącym zarządu Koła Elektrotechników (1907) przy Stowarzyszeniu Techników w Warszawie.

Tomasz Ruśkiewicz mocno zasłużył się w dziele utworzenia Stowarzyszenia Elektrotechników Polskich w 1919 roku. Przewodniczył obradom 3-go dnia Zjazdu oraz wygłosił referat „O historii, stanie obecnym i przyszłości przemysłu elektrotechnicznego w Polsce”. Po wyczerpaniu programu Zjazdu przewodniczący 3-go dnia Tomasz Ruśkiewicz wezwał Zjazd do owacji dla żołnierza polskiego, dzięki któremu Zjazd mógł się zebrać i obradować. Po brawach przewodniczący Komitetu Organizacyjnego M. Pożaryski zamknął Zjazd.

Był także jednym z przewodniczących Walnego Zjazdu Elektrotechników Polskich w Toruniu (1921). Tomasz Ruśkiewicz był jednym z założycieli, członkiem zarządu i komitetu redakcyjnego wydawnictwa „Przegląd Elektrotechniczny”. Opublikował wiele artykułów i notatek na łamach tego pisma i „Przeglądu Technicznego” [2, 7, 8, 11-13].

Tomasz Ruśkiewicz zmarł nagle w wieku 59 lat 27 grudnia 1926 roku w Warszawie. Został pochowany w grobie rodzinnym na Cmentarzu Powązkowskim. Tomasz Ruśkiewicz był wybitną postacią w świecie nauki, gospodarki, życia społecznego i polityczno – oświatowego w Polsce na przełomie XIX i XX wieku [2, 6, 11-13].

W 2019 roku Zarząd Główny SEP, uchwałą z dnia 13 listopada na wniosek Zarządu Oddziału nadał Oddziałowi Kieleckiemu SEP imię Tomasza Ruśkiewicza.

2. OKRES 1921-1935

Działalność SEP na terenach ówczesnego województwa Kieleckiego wiąże się z powołaniem do życia Radomskiego Koła Stowarzyszenia Elektrotechników przez Drugi Ogólnopolski Zjazd Elektrotechników, który obradował od 30 października do 1 listopada 1921 roku w Toruniu. Obejmowało swoją działalnością województwa: kieleckie, lubelskie, radomskie, chełmskie, bialsko – podlaskie. Do 1926 roku działalność Koła przejawiała się głównie w organizowaniu odczytów i wycieczek. W następnych kilku latach teren działalności Radomskiego Koła ograniczył się do okręgu radomsko – kieleckiego.

W 1928 roku Walny Zjazd Delegatów SEP w Toruniu zmienił nazwę Stowarzyszenia na Stowarzyszenie Elektryków Polskich i uchwalił nowy statut oraz przekształcił Koło na Oddział SEP. Radomski Oddział liczył w 1928 roku 6 członków. Prezesem Oddziału został A. Chądzyński. Powstanie SEP wpisuje się w okres odrodzenia państwa polskiego i wraz z nim buduje swoje struktury organizacyjne potrzebne w działalności stowarzyszeniowej oraz pomocne w rozwoju kraju w dziedzinie elektryki a szczególnie w jego elektryfikacji [3, 4-6].

Po I Wojnie Światowej i odzyskaniu niepodległości młode państwo polskie postawiło na rozwój przemysłu w ramach Centralnego Okręgu Przemysłowego (COP). W tym czasie konieczny był rozwój elektryfikacji rozległego terenu położonego pomiędzy rzeką Pilicą na północy a Nidą i Sanem na południu. Na tym terenie istniały wówczas nieliczne lokalne zakłady elektryczne w takich miastach jak: Radom, Kielce, Ostrowiec Świętokrzyski.

14 lipca 1928 roku została zawiązana spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z udziałem trzech państwowych zakładów przemysłowych: Państwowej Fabryki Prochu i Materiałów Kruszących w Pionkach,

Towarzystwa Starachowickich Zakładów Górniczych S.A., Państwowej Wytwórni Uzbrojenia w Warszawie, której podlegały: Fabryka Broni w Radomiu i Fabryka Amunicji w Skarżysku Kamiennej. 5 października 1928 roku spółkę tę przekształcono w Spółkę Akcyjną pod nazwą Zjednoczenie Elektrowni Okręgu Radomsko – Kieleckiego S.A. (ZEORK). Siedzibą zarządu spółki była Warszawa, a cała działalność eksploatacyjna oraz budowlana była prowadzona w Skarżysku Kamiennej przy ul. Żeromskiego 48, którą w latach 1928-1944 kierował inż. Wacław Demel wnosząc wielki wkład w elektryfikację kieleccyzny oraz rozwój elektroenergetyki krajowej [1, 3, 4-6, 8].

3. OKRES 1935–1939

W latach 1929-1935 do Oddziału w Radomiu wstąpili nowi elektrycy z Radomia, Skarżyska Kamiennej, Starachowic, Pionek, Dębina i Kielc. Prezesem w latach 1929-1934 był Adam Kuczyński. Opracowano projekt nowego regulaminu Oddziału Radomsko – Kieleckiego, który został zatwierdzony przez Zarząd Główny SEP.

Ostatecznie w czerwcu 1935 roku Oddział Radomski został przekształcony w Oddział Radomsko – Kielecki SEP z siedzibą w Skarżysku Kamiennej. Prezesem Zarządu został ponownie Aleksander Chądzyński. Obszarem działania było ówczesne województwo kieleckie.

Następne Walne Zgromadzenie Członków Oddziału Radomsko – Kieleckiego SEP odbyło się 16 lutego 1936 roku w Skarżysku Kamiennej. Prezesem Zarządu Oddziału został Aleksander Korzeniowski.

W 1936 roku zorganizowano 3 zebrania odczytowo – dyskusyjne i dwie wycieczki. Pierwszą do Starachowic połączoną ze zwiedzaniem Starachowickich Zakładów Górniczych oraz na teren budowy napowietrznej linii elektrycznej o napięciu 150 kV Starachowice - Mościce wraz ze stacją transformatorową 150/33/6 kV w Starachowicach oraz drugą, do radiostacji w Wacynie pod Radomiem.

Kolejne Walne Zgromadzenia Oddziału Radomsko – Kieleckiego SEP odbyły się 28 lutego 1937 roku w Skarżysku Kamiennej z Prezesem Aleksandrem Korzeniowskim i 20 lutego 1938 roku w Skarżysku Kamiennej z Prezesem Ignacym Gościckim.

Wojna 1939 r. zamknęła pierwszy okres historii Radomsko – Kieleckiego Oddziału SEP. Dorobek Radomsko – Kieleckiego Oddziału SEP w latach 1919-1939 jest znaczący. Zasadniczą działalnością było społeczne i zawodowe wychowanie wybitnych jednostek, które odegrały dużą rolę w odbudowie i rozwoju elektryki po odzyskaniu przez Polskę niepodległości [3, 4-6].

4. LATA OKUPACJI 1939-1945

Działania wojenne i okupant zniszczył majątek Polski i większość dorobku Stowarzyszenia. Na skutek represji bardzo zmniejszyły się szeregi stowarzyszenia, ale nie unicestwiły całkowicie jego działalności. Z rąk hitlerowskich oprawców zginął między innymi wieloletni prezes Oddziału inż. Aleksander Chądzyński wraz ze swoim synem Czesławem. Mimo to inni członkowie SEP ryzykowali i kontynuowali działalność społeczno – techniczną. Na terenie Huty Ludwików (Kieleckie Zakłady Wyrobów Metalowych) działał konspiracyjny ośrodek krzewienia myśli technicznej pod kierownictwem (członka SEP od 1935 roku) inż. Gwidona Maro, z którym współpracowali: Witold Cieślakiewicz, Czesław

Jakóbkiewicz, Henryk Opara i Stanisław Przygodzki. Niebezpieczną lecz skuteczną działalność prowadzili teletechnicy w kieleckich i radomskich rejonach telekomunikacyjnych, którzy gromadzili i ukrywali dokumentację, elementy i podzespoły urządzeń telekomunikacyjnych dla polskiej sieci łączności, po odzyskaniu niepodległości. Dostęp do sieci okupanta stwarzał możliwość przechwytywania wiadomości niezmiernej wagi, które pozwoliły na uratowanie życia wielu Polaków.

Marian Chołoiński i Józef Molnar współpracowali z organizacjami Polski Podziemnej, przekazując podsłuchane wiadomości o działaniach wojennych, zamierzonych łapanek, aresztowaniach oraz pacyfikacji ludności polskiej. Kol. Antonii Zwański dostarczył dużo sprzętu łączności Oddziałowi Majora Hubala. Łącznice MB i CB wywoził i ukrył w Lasach Szydłowieckich, a sprzęt liniowy i stacyjny dostarczany Niemcom uszkadzał i niszczył. Aresztowany i torturowany nie zdradził współpracujących z nim kolegów. 16 lutego 1941 roku udało mu się zbiec z więzienia. Ukrywał się, a następnie dołączył do oddziałów AK pod Bodzentynem. Koledzy Władysław Zawadzki w Radomiu i Henryk Wojtecki w Kielcach uniknęli śmierci, interesując się środkami łączności okupanta. Przytomność umysłu, opanowanie, duża wiedza fachowa pozwoliło im uniknąć śmierci.

W ZEORK okupant prowadził rabunkową gospodarkę, eksploatując urządzenia ograniczając do niezbędnego minimum prace konserwacyjno – remontowe. Na wielu liniach napowietrznych nn i SN zdemontowano przewody miedziane i wywieziono do Niemiec, jako materiał strategiczny. Podczas zbliżania się frontu w 1944 roku okupant unieruchomił szereg obiektów przez zdemontowanie i wywiezienie części urządzeń. Dotyczy to szczególnie Elektrowni w Pionkach i Elektrowni Kieleckiej. SEP-owcy we wszystkich obiektach energetycznych kieleccyzy prowadzili nierówną walkę z okupantem o zachowanie dla wyzwolonej Polski jak największej ilości sprawnych urządzeń, co wielu przypłaciło życiem.

Okupant hitlerowski, niszczył z premedytacją polską gospodarkę, nie oszczędzając również urządzeń telekomunikacyjnych i energetycznych. Urządzenia ośrodka radiowego w Radomiu zostały przez Niemców zdemontowane i wywiezione, a budynki zdewastowane. Podobny los spotkał urządzenia w Kielcach, Ostrowcu Świętokrzyskim i innych miastach okręgu radomsko – kieleckiego [3,4-6].

5. LATA ODBUDOWY 1945-1950

Po wyzwoleniu prawie od zera zaczęto budować sieć łączności w warunkach bardzo trudnych, przy braku sprzętu, materiałów i transportu.

Energetycy nie tracili czasu. 22 stycznia 1945 roku wznowiono pracę w ZEORK-u, przystępując do budowy sieci elektrycznych, napraw transformatorów i prób uruchomienia elektrowni. Pierwsza jako najmniej uszkodzona rozpoczęła pracę elektrownia w Radomiu.

W lutym 1945 roku uruchomiono częściowo Elektrownie Zakładów Metalowych w Skarżysku Kamiennej. Kolejne obiekty energetyczne mogły być uruchomione po odzyskaniu wywiezionych przez Niemców urządzeń. Wyjazdy przedstawicieli ZEORK-u pozwoliły odzyskać szereg cennych urządzeń, dzięki czemu

uruchomiono transformator 1000 kVA w stacji Niewachłów oraz Elektrownię Kielecką.

W Radomiu i Kielcach uruchomiono prowizorycznie centrale telefoniczne ze sprzętu uratowanego od zniszczenia.

Z inicjatywy prof. Karola Przanowskiego, pracownicy Zjednoczenia Elektrowni Okręgu Radomsko - Kieleckiego (ZEORK) i Rejonowego Urzędu Telefoniczno – Telegraficznego w Radomiu zwołali we wrześniu 1945 r. w Skarżysku Kamiennej pierwsze po wojnie zebranie SEP, na którym wybrano Zarząd Oddziału z prezesem inż. Stefanem Kraterskim. Nowo ukonstytuowane władze Oddziału Radomsko – Kieleckiego pracowały do roku 1948. Uznanie Zarządu Radomsko – Kieleckiego Oddziału SEP przez nowe władze administracyjne województwa kieleckiego nie budziło zastrzeżeń. Działalność Stowarzyszenia była już zalegalizowana. Wpis do rejestru uzyskano 28 sierpnia 1945r. na podstawie zgłoszonego statutu z 1929 r.. Siedzibą Oddziału Radomsko – Kieleckiego był lokal ZEORK-u w Skarżysku Kamiennej przy ul. Konarskiego 12. Członkami Oddziału w tym czasie byli między innymi koledzy z Kielc: Jan Tadeusz Gośniewski, Gwidon Maro, Władysław Paszyc. Formy organizacyjne działalności Oddziału Radomsko – Kieleckiego SEP miały zostać ustalone. Działacze SEP byli zgodni, że należy zacząć od spopularyzowania i pogłębienia wiedzy technicznej elektryków poprzez odczyty, zanim przejmie to zadanie prasa techniczna i wydawnictwa techniczne.

Na przełomie 1945-1946 roku powstał Komitet Organizacyjny NOT, który nawiązał rozmowy z Zarządem Głównym SEP w sprawie przystąpienia stowarzyszenia do powstającej NOT. Członkowie zarządów Oddziałów SEP w wyniku dyskusji uznali słuszność wstąpienia do NOT, postulując jednak pewne odstępstwa od zasady branżowości ograniczającej rozwój stowarzyszenia. Postulaty te częściowo uwzględniono w nowym statucie przyjętym przez XII Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie SEP w dn. 22-24 września 1946 roku w Łodzi.

Rozmowy na ten temat jak i powołanie NOT przeciągały się. Nie pozostało to bez wpływu na pracę Oddziałów SEP. Wielu członkom nie odpowiadała niestabilność form organizacyjnych oraz ograniczenie swobody działalności Stowarzyszenia, co osłabiło ich aktywność.

Rok 1949 był końcowym etapem realizacji Trzyletniego Planu Odbudowy i dla wielu zakładów przedsiębiorstw i zakładów pracy charakteryzował się dużymi osiągnięciami.

Radomsko – Kielecki Oddział SEP zwiększył swoją liczebność członków dwukrotnie. Zmieniła się również struktura organizacyjna Oddziału, gdyż nowy statut SEP przewidywał tworzenie kół zakładowych.

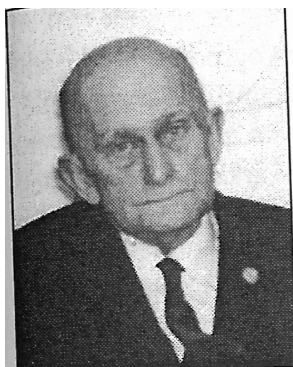
Walne Zebranie Członków Oddziału Radomsko – Kieleckiego w 1949 roku wybrało Zarząd Oddziału. Na Prezesa Zarządu Oddziału został wybrany Tadeusz Ejsmond. Jednym z członków komisji rewizyjnej został Jan Gośniewski z Kielc.

Rozszerzony został skład Zarządu Oddziału, który wynikał z zakresu zagadnień, którymi zajmowało się Stowarzyszenie. Powołanie kół zakładowych SEP miało spowodować przybliżenie spraw poszczególnych zakładów pracy i instytucji, którymi dotychczas zajmowały się Oddziały. Zmieniła się rola Zarządu Oddziału, który stawał się zespołem koordynującym, a mniej inspirującym działalność Kół SEP [3, 4-6].

6. UTWORZENIE SAMODZIELNEGO ODDZIAŁU KIELECKIEGO SEP

W 1950 roku elektrycy kieleccy podjęli starania utworzenia samodzielnego Oddziału z siedzibą w Kielcach. W tym celu 28 kwietnia 1950 roku utworzono komitet organizacyjny w składzie: Antoni Bielak, Czesław Jakóbkiewicz, Edward Giel i Jan Gośniewski. Pomimo wielu trudności działania komitetu zakończyły się sukcesem i w dniu 1 września 1950 roku Zarząd Główny SEP wyraził zgodę na utworzenie Oddziału Kieleckiego SEP z siedzibą w Kielcach, pod warunkiem osiągnięcia stanu 30 członków. Podjęte działania na rzecz pozyskania wymaganej liczby członków okazały się owocne i na koniec 1950 roku było już 39 członków. W dniu 23 listopada 1950 roku odbyło się zebranie organizacyjne Oddziału Kieleckiego SEP, na którym wybrano władze Oddziału. Prezesem Oddziału został kol. Antoni Bielak (rys. 4), a w skład Zarządu weszli kol.: Marian Guzik, Edward Giel, Jan Gośniewski (rys.3), Czesław Jakóbkiewicz, Janusz Niewiarowski i Władysław Rawski. Komisję Rewizyjną tworzyli kol. Gwidon Maro – przewodniczący oraz Bogusław Chłopek i Józef Lis – członkowie.

W wyniku porozumienia Zarządów obydwu zainteresowanych Oddziałów ustalono, że Radomski Oddział SEP obejmie swoją działalnością północną część ówczesnego województwa kieleckiego z miastami: Ostrowiec Świętokrzyski, Pionki, Radom, Skarżysko Kamienna, Starachowice. Terenem działania Oddziału Kieleckiego SEP będzie południowa część województwa kieleckiego z miastami: Jędrzejów, Kielce, Opatów, Włoszczowa, Sandomierz, Staszów, Pińczów, Kazimierza Wielka, Szczekociny. Formalny podział dotychczasowego Radomsko – Kieleckiego Oddziału SEP z siedzibą w Skarżysku Kamiennej na dwa samodzielne oddziały, kielecki i radomski nastąpił z dniem 31 grudnia 1950 roku. W dniu 1 stycznia 1951 roku siedzibę Oddziału Radomskiego przeniesiono ze Skarżyska Kamiennej do Radomia i tym samym zakończyła się wspólna działalność działaczy SEP Oddziału Radomsko-Kieleckiego na terenie ówczesnego woj. Kieleckiego [3, 4-6].

Rys. 3. Jan Tadeusz Gośniewski
Prezes Honorowy Oddziału
Kieleckiego SEP

Rys. 4. Antoni Bielak Prezes
Oddziału w latach 1950-1951

7. DZIAŁALNOŚĆ ODDZIAŁU KIELECKIEGO SEP. LATA 1950-2022

Pierwszy okres działalności Oddziału Kieleckiego SEP to tworzenie struktury organizacyjnej, poszerzanie bazy członkowskiej oraz wypracowywanie metod i sposobów działania.

Aby działalność stowarzyszeniową związać blisko z działalnością zakładów pracy, powołano w 1952 roku pierwsze Koła Zakładowe. Po pięciu latach działalności Oddział liczył 131 członków i 5 kół zakładowych.

W 1958 roku zapadły istotne dla Stowarzyszenia decyzje, umożliwiające powoływanie Komisji Kwalifikacyjnych dla przeprowadzania egzaminów i nadawanie uprawnień do prowadzenia eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych. W Oddziale Kieleckim powołano natychmiast dwie komisje. Fakt posiadania komisji znacząco podniósł prestiż i znaczenie Stowarzyszenia w środowisku technicznym.

Początek lat 60-tych to okres nasilonej działalności stowarzyszeniowej związanej z rozwojem energetyki i łączności, elektryfikacją rolnictwa i rozbudową zakładów przemysłowych. Oddział wykonuje opracowania dotyczące zapotrzebowania regionu na wykwalifikowanych elektryków i formułuje wnioski odnośnie rozwoju szkolnictwa elektrycznego w zakresie zasadniczym, średnim i wyższym. Włącza się w starania o utworzenie w Kielcach wyższej uczelni technicznej oraz technikum elektrycznego i szkół zawodowych o profilu elektrycznym dla zapewnienia kadr elektryków dla przemysłu Kielc i regionu.

W latach 60-tych następuje szybki rozwój energetyki przemysłowej, rośnie kadra techniczna, powstają Koła Zakładowe SEP w dużych zakładach pracy.

Starania władz i środowisk technicznych, w tym SEP-u i NOT-u, o utworzenie wyższej uczelni w Kielcach, zostają uwieńczone sukcesem.

W 1965 roku zostaje powołana w Kielcach Wieczorowa Szkoła Inżynierska, która w 1967 roku przekształca się, po uruchomieniu studiów dziennych, w Wyższą Szkołę Inżynierską. Oddział włącza się czynnie w organizowanie Wydziału Elektrycznego na uczelni oraz sprawy naboru kandydatów i ustalanie profilu nauczania. Uczelnia we współpracy z środowiskiem technicznym Kielc rozwijała się szybko i w 1974 roku została przekształcona w Politechnikę Świętokrzyską, a Wydział Elektryczny blisko współpracował z Oddziałem Kieleckim, organizując wspólnie kursy specjalistyczne i konkursy na najlepszą pracę dyplomową. W latach 60-tych Oddział inspirował działania i czynnie wspierał powołanie w Kielcach przedsiębiorstw wykonawczych w branży elektrycznej m.in. Kieleckiego Przedsiębiorstwa Elektryfikacji Rolnictwa oraz Elektromontażu, gdzie powstały silne koła SEP-owskie. Okres dwudziestolecia samodzielnej działalności Oddział zamykał stanem liczbowym 490 członków oraz 17 kół. Działalność Oddziału zyskała uznanie u władz regionu, czego dowodem było przyznanie Oddziałowi i kilku członkom naszego stowarzyszenia odznaczenia regionalnego „Za zasługi dla Kielecczyzny” (rys. 5).

Rys. 5. Kol. Cz. Jakóbkiewicz odbiera od przedstawiciela
Wojewódzkiej Rady Narodowej inż. Derejskiego odznakę
„Za zasługi dla Kielecczyzny”

Początek lat 70-tych to okres intensywnej rozbudowy sieci energetycznej, urządzeń łączności, elektryfikacji kolei, nasilonego rozwoju budownictwa mieszkaniowego, oraz budowy i modernizacji zakładów przemysłowych. W okresie tym powstało kilka nowych kół zakładowych m.in. przy PKP, Elektroprojekcie, Miastoprojekcie i Politechnice Świętokrzyskiej.

W 1976 roku w związku z reformą administracyjną kraju teren działania Oddziału uległ pewnym zmianom i objął swoim zasięgiem województwo kieleckie w nowych granicach przejmując z Oddziału Radomskiego duże Koła Zakładowe w FSC Starachowice, „Predom Mesko” w Skarżysku oraz w Hucie im. M. Nowotki w Ostrowcu Św., zaś przekazał do Rzeszowa koła w Staszowie i Połańcu.

Pod koniec lat 70-tych stan osobowy Oddziału przekracza 1000 osób, składa się z 32 Kół i 9-ciu członków zbiorowych.

W minionym 20-leciu należy odnotować bardzo duży wkład pracy kol. Czesława Jakóbkiewicza, który piastował funkcję Prezesa Oddziału nieprzerwanie przez 27 lat (od 1952 do 1979 r), zapisując się w historii Oddziału.

W 1979 r na Prezesa Oddziału został wybrany Jerzy Pękala (rys. 6), który pełnił funkcje do roku 1983, a następnie w latach 1987 – 1989. W kadencji 1984–1987 funkcję Prezesa pełnił kol. Daniel Kopeć (rys. 7).

Koniec lat 70-tych to nasilenie problemów w gospodarce i kłopotów energetycznych. Oddział organizuje dwie regionalne konferencje poświęcone racjonalnemu gospodarowaniu energią elektryczną w przemyśle oraz problemom energetycznym kraju.

Początek lat 80-tych to okres napięć społecznych i gospodarczych niesprzyjających działalności stowarzyszeniowej. W 1983 roku po okresie stagnacji następuje ożywienie działalności. Istotną rolę zaczyna pełnić powołany w 1981 roku Ośrodek Rzecznawstwa SEP w Kielcach. Następuje intensywny rozwój Ośrodka i działalności rzeczoznawczej, która, przyciąga do działania w stowarzyszeniu liczne grono osób.

Oddział wspólnie z Politechniką Świętokrzyską organizuje dużą konferencję naukowo-techniczną o zasięgu krajowym nt. „Problemy budowy i eksploatacji urządzeń i układów tranzystorowych”. Przez trzy kolejne lata 1986-88 w ramach Świętokrzyskich Dni Techniki jest organizowana wystawa sprzętu komputerowego wraz z praktycznym pokazem działania.

Pod koniec lat osiemdziesiątych stan osobowy Oddziału przekracza 1500 osób, są 33 koła zakładowe i terenowe oraz 10 członków zbiorowych.

Rys. 6. Jerzy Pękala
Prezes Oddziału w latach 1979-1983 i 1987-1989

Rys. 7. Daniel Kopeć
Prezes Oddziału w latach 1984-1986

Początek lat 90-tych to trudny okres w życiu Oddziału. Należało szukać nowych form działania. Zmiany społeczno-gospodarcze związane z transformacją ustrojową spowodowały, że w wielu zakładach pracy wystąpiły poważne trudności gospodarcze, a nawet likwidacja zakładów, co wiązało się z redukcjami zatrudnienia i zmianami jego struktury. Efektem tego procesu w zmienionych warunkach było załamanie się działalności stowarzyszeniowej. Wiele osób odeszło ze stowarzyszenia, część kół rozwiązano z powodu zaprzestania działalności.

W tym trudnym okresie funkcje Prezesa pełnili koledzy: Zdzisław Kobierski – 1990 rok i Andrzej Pawłowski w latach 1990–1993.

Od 1994 roku po wyborze nowego Prezesa kol. Grzegorza Mieczkowskiego (rys. 8), który pełnił funkcje Prezesa przez dwie kadencje do 2002 roku, nastąpiło przeorganizowanie działalności Oddziału i przyjęcie metod działania odpowiednich do nowych warunków zewnętrznych.

W okresie dwóch kadencji od 1994 do 2002 Oddział zorganizował 27 konferencji naukowo technicznych.

Były to:

- 4 konferencje na temat „Telekomunikacji Wiejskiej” o zasięgu ogólnokrajowym, organizowane we współpracy z Centralnym Kolegium Sekcji Telekomunikacji SEP,
- 7 Konferencji Technicznych Głównych Energetyków regionu, poświęconych aktualnym problemom energetyki przemysłowej,
- coroczne konferencje organizowane przez Koło przy RE Busko oraz Koło przy Elektromontażu Kielce, poświęcone problematyce energetyki sieciowej oraz instalacjom elektrycznym w budownictwie.

W dniu 24 listopada 2000 roku, a więc prawie dokładnie w 50 rocznicę powstania Kieleckiego Oddziału, w salach Muzeum Narodowego (dawny Pałac Biskupów Krakowskich), odbyła się uroczysta Sesja Jubileuszowa dla uczczenia tejże rocznicy.

Z okazji 50-lecia Oddziału SEP, liczne grono naszych członków otrzymało odznaczenia i wyróżnienia [4-6].

Dla uczczenia Jubileuszu, staraniem Oddziału został wybity okolicznościowy Medal 50-lecia Oddziału Kieleckiego oraz została wydana monografia „50 lat Oddziału Kieleckiego Stowarzyszenia Elektryków Polskich”.

Rys. 8. 2012 Ameliówka – kol. Z. Maj, członek ZG kol. J. Okładło, Prezes Oddział Kol. G. Mieczkowski, kol. Zb. Palczarski

Lata 2002-2010 to okres prezesury kol. Zygmunta Zimnego (rys. 9). Działania stowarzyszenia z tegoż okresu wykazały stabilizację i dobre dostosowanie do zmienionych warunków społeczno-politycznych w kraju.

W działalności stowarzyszeniowej Oddziału w zakresie spraw naukowo-technicznych główną rolę pełniły konferencje organizowane corocznie w Ameliówce k/Kielc przez Zarząd Oddziału, a także konferencje z zakresu elektroenergetyki sieciowej organizowane przez koło przy RE Busko wspomagane przez Zarząd Oddziału i PGE Skarżysko-Kamienna. W ujęciu łącznym w latach 2002-2010 odbyto 19 konferencji.

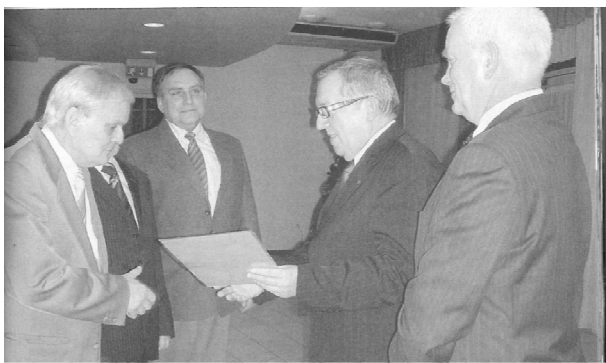
W roku 2003 Zarząd Oddziału zorganizował Radę Prezesów SEP poświęconą bieżącym sprawom stowarzyszenia.

Ważną uroczystością były obchody Jubileuszu 55-lecia Oddziału Kieleckiego SEP. Uroczysta Sesja Jubileuszowa odbyła się w grudniu 2005 roku w salach teatru im. St. Żeromskiego w Kielcach.

Dla rozpropagowania i uczczenia Jubileuszu 90-lecia SEP, w czerwcu 2009 r., zorganizowano spotkanie członków i sympatyków SEP na Stadionie Leśnym w Kielcach.

Oprócz imprez organizowanych przez Oddział, Koła SEP organizowały własne jubileusze, w czasie których prezentowano historie i osiągnięcia, a wyróżniający się w działalności członkowie otrzymali wyróżnienia stowarzyszeniowe.

Na wniosek Zarządu Oddziału, Zarząd Główny SEP przyznał Kołom przy RE Busko i RWN Kielce Srebrne Odznaki Honorowe SEP (rys. 9) [4-6].

Rys. 9. Kol. Z. Maj odbiera dyplom Srebrnej OH SEP dla Koła z rąk wiceprezesa SEP kol. A. Boronia w asyście Prezesa Oddziału kol. Z. Zimnego

Lata 2010 do 2022 to okres 2 pełnych 4 letnich kadencji Zarządu Oddziału z prezesurą kolegi Grzegorza Mieczkowskiego przypadające na lata 2010 do 2018 i 4 lat z kadencji 2018-2022 z prezesurą kol. Kazimierza Ginała.

W działalności stowarzyszeniowej Oddziału w zakresie spraw naukowo – technicznych główną rolę pełniły konferencje naukowo – techniczne organizowane corocznie w Cedzynie k/Kielc przez Zarząd Oddziału, poświęcone zagadnieniom elektroenergetyki, wychodzące naprzeciw aktualnym rozwiązaniom jak np.: elektromobilność oraz konferencje naukowo – techniczne poświęcone zagadnieniom elektroenergetyki sieciowej organizowane w Busku Zdroju przez Koło przy RE Busko, wspomagane przez Zarząd Oddziału. Łącznie w w/w okresie odbyło się 19 konferencji naukowo – technicznych.

Dodatkowym kierunkiem były szkolenia organizowane przy udziale Świętokrzyskiej Okręgowej Izby Inżynierów Budownictwa z zakresu projektowania, wykonawstwa i eksploatacji urządzeń elektrycznych. Z zakresu działalności szkoleniowej prowadzonej przez Oddział głównymi kierunkami były kursy szkoleniowe przygotowujące do egzaminów kwalifikacyjnych eksploatacji i dozoru urządzeń elektrycznych, cieplnych i gazowych.

W latach 2010-2019 zorganizowano 157 kursów w których wzięło udział 2519 osób. W tym okresie działały 2 komisje egzaminacyjne, które przeegzaminowały 7695 osób. Należy zaznaczyć, że w tym ostatnim okresie zmniejsza się ilość kursów a także uczestników egzaminów kwalifikacyjnych, spowodowana głównie przez nieuczciwą konkurencję.

W 2018 roku z okazji 100 rocznicy Odzyskania Niepodległości Ojczyzny, a także w latach wcześniejszych i w latach 2019 oraz 2021, Koło przy RE Busko i Zarząd Oddziału organizowały w Wiślicy uroczysty Capstrzyk, na którym przypominano historię walk o niepodległość Polski, a następnie uczestnicy uroczystości wyruszali na szlak walk i składali kwiaty i zapalali znicze pod pomnikiem Marszałka Piłsudskiego w Opatowcu, na cmentarzu wojennym Legionów w Czarkowach i Ksanach (rys. 10).

Rys. 10. Uczestnicy spotkania niepodległościowego pod pomnikiem w Opatowcu z Prezesem SEP kol. P. Szymczakiem

Mając na uwadze doniosłość wydarzeń na przestrzeni 100 lat, Zarząd Główny SEP ustanowił rok 2019 „Rokiem Jubileuszu 100-lecia SEP”.

Oddział Kielecki i jego przedstawiciele brali czynny udział w obchodach 100-lecia SEP na szczeblu centralnym i oddziałowym, podczas spotkania świąteczno noworocznego członków i sympatyków Oddziału dnia 18 stycznia 2018 roku oraz w czasie konferencji naukowo – technicznej 3 i 4 października 2019 roku w Cedzynie.

Oprócz w/w uroczystości w minionym okresie 3 nasze koła obchodziły indywidualne Jubileusze, i tak:

Koło przy EMPOR – Jubileusz 55-lecia.

Koło przy RWN Kielce – Jubileusz 50-lecia.

Koło przy RE Busko Zdrój – Jubileusz 50-lecia.

Z okazji tych Jubileuszy odbywały się uroczystości z udziałem członków Kół, Zarządu Oddziału i zaproszonych gości. Koła przy RWN i RE Busko zostały wyróżnione Złotą Odznaką Honorową SEP. Przedstawiciele wszystkich kół otrzymali indywidualne wyróżnienia, odznaki honorowe i medale stowarzyszeniowe [6].

W dniu 15 lutego 2020 roku odbyła się uroczysta gala z okazji Jubileuszu 70-lecia Oddziału Kieleckiego SEP w Wojewódzkim Domu Kultury w Kielcach. W tym samym dniu odbyła się msza św. w intencji członków i sympatyków SEP w kościele pw. Św. Trójcy w Kielcach. W uroczystej gali brało udział 300 osób na czele z Prezesem SEP Piotrem Szymczakiem, prawnuczką patrona Oddziału Kieleckiego SEP Joanną Cortes (rys. 11), Solistką Opery Narodowej Teatru Wielkiego w Warszawie, przedstawicielami: Województwa Świętokrzyskiego, Miasta Kielc, Świętokrzyskiej Okręgowej Izby Inżynierów Budownictwa, Stowarzyszeń Naukowo-Technicznych NOT, Członków Honorowych SEP, Członków Prezydium i Zarządu

Głównego SEP, Prezesów Oddziałów SEP, Politechniki Świętokrzyskiej, Zespołu Szkół Elektrycznych, Firm współpracujących z Oddziałem Kieleckim SEP, Prasy, Radia i Telewizji oraz Członków i Sympatyków SEP. Oddział Kielecki został wyróżniony medalem 100-lecia SEP, przyznany przez Zarząd Główny SEP za całokształt swej działalności. Wręczenia medalu 100-lecia SEP dokonał Prezes SEP Piotr Szymczak w obecności V-ce Prezesa SEP Marka Grzywacza na ręce Prezesów Oddziału Kieleckiego Grzegorza Mieczkowskiego, Zygmunta Zimnego i Kazimierza Ginała (rys. 12).

Rys. 11. Prawniczka T. Ruśkiewicz J. Cortes z Prezesem Oddziału K. Ginałem na scenie WDK

Rys. 12. Koledzy K. Ginał, Z. Zimny, P. Szymczak, G. Mieczkowski, M. Grzywacz, po wręczeniu medalu 100-lecia SEP

Zasłużeni działacze Oddziału otrzymali wyróżnienia i odznaczenia Stowarzyszeniowe. Na zakończenie Uroczystego Spotkania Jubileuszowego Prezes Oddziału Kazimierz Ginał złożył serdeczne podziękowanie i wyrazy uznania Koleżankom i Kolegom, którzy aktywnie uczestniczą w działalności Oddziału i całego Stowarzyszenia, a tym samym przyczyniają się do jego rozwoju. Podziękował także za talenty, siły i poświęcony czas Stowarzyszeniu i jego ideom [14, 16].

Wyraził szczególnie podziękowanie Kolegom:

- Grzegorzowi Mieczkowskiemu – Prezesowi Oddziału czterech kadencji. Dwóch w latach od 1994 do 2002 i dwóch kadencji w latach 2010 -2018. Aktualnie pełniącemu funkcję Wiceprezesa Oddziału odpowiedzialnego za sprawy ekonomiczno - finansowe. Autorowi monografii 50-lecia, 60-lecia i 70-lecia Oddziału Kieleckiego.

- Ludwikowi Jaszowskiemu – Członkowi Zarządu Oddziału od 1984 roku. Wiceprezesowi Oddziału od 1991 roku do chwili obecnej, odpowiedzialnemu za sprawy szkolenia.

- Zygmunтови Zimmemu – Prezesowi dwóch kadencji w latach 2002-2010. Wiceprezesowi Zarządu Oddziału w latach 1994-2002 od 2010 do chwili obecnej, odpowiedzialnego za sprawy organizacyjne. Przewodniczącemu Komisji do spraw odznaczeń i Komisji Kwalifikacyjnej SEP.

- Zygmunтови Majowi – członkowi Zarządu Oddziału od 1998 roku. Wiceprezesowi Oddziału od 2010 roku do chwili obecnej, odpowiedzialnemu za sprawy kontaktów z Kołami SEP oraz organizacji konferencji w Ameliówce i Cedzynie.

- Zbigniewowi Palczarskiemu – długoletniemu i aktywnemu członkowi Zarządu Oddziału organizatorowi i prowadzącemu konferencje naukowo – techniczne w Ameliówce i Cedzynie k.Kielc.

- Andrzejowi Wadowskiemu – Członkowi Zarządu Oddziału od 1990 roku, Prezesowi Koła SEP przy RE Busko Zdrój od 1966 roku (54 lata), organizatorowi konferencji naukowo – technicznej przy RE Busko oraz uroczystości niepodległościowych śladami walk Legionów Polskich.

- Włodzimierzowi Haberce – długoletniemu Członkowi Zarządu Oddziału

- Zbigniewowi Ludwickiemu – wiceprezesowi Oddziału ds. naukowo – technicznych, Prezesowi Koła przy RE Kielce, organizatorowi Jubileuszu 60-lecia Oddziału i aktywnie uczestniczącemu w pracach Zarządu.

- Andrzejowi Bysiakowi – Członkowi Zarządu Oddziału, Prezesowi Koła przy RWN Kielce, za aktywne włączenie się w organizację Jubileuszu 70-lecia Oddziału Kieleckiego, a także za bardzo dobre prowadzenie Koła i osiągnięte wyniki.

Stowarzyszenie Elektryków Polskich – to nie tylko to co jest już z nami. Nowa rzeczywistość stawia przed nami nowe zadania. Ufam, że w nadchodzącym czasie będziemy wykonywać również dobrze postawione przed nami zadania z korzyścią dla całego środowiska elektryków, miasta, regionu i naszej kochanej Ojczyzny.

Na zakończenie uroczystości wzruszającą sceną Jubileuszu było wystąpienie prawniczki Tomasza Ruśkiewicz, która podziękowała za piękne słowa o swoim dziadku (cytat „ dziadek widzi to wszystko z góry i uśmiecha się szeroko”). Następnie zaśpiewała kilka piosenek w języku francuskim i złożyła życzenia Członkom i Sympatykom Stowarzyszenia dalszego wspaniałego rozwoju i satysfakcji ze swej działalności.

Rok 2020 i 2021 był dla działalności Stowarzyszenia i Oddziału bardzo trudnym okresem z uwagi panującą pandemię COVID 19.

Mimo trudności w dniach 14-15 października 2021 roku w Cedzynie k/Kielc odbyła się „Konferencja Naukowo -Techniczna-Cedzyna 2021, zorganizowana przez Oddział Kielecki SEP. Główne referaty techniczne to:

- Magazyny energii, element transformacji systemu energetycznego,

- Systemy magazynowania energii w energetyce i przemyśle, przykładowe wdrożenia.

12 grudnia 2020 roku odbyła się wideokonferencja zorganizowana przez Politechnikę Świętokrzyską, Świętokrzyską Okręgową Izbę Budownictwa, wraz z kieleckimi stowarzyszeniami PZITB, PZITS, SITK oraz SEP pt. „Innowacyjne rozwiązania technologiczne, konstrukcyjne i materiałowe w budownictwie”. Temat przygotowany przez Oddział Kielecki SEP: „OZE a globalne ocieplenie” wygłoszony został przez dr. hab. inż. Andrzeja Kapłona, prof. PŚk (rys. 13).

Rys. 13. Referat dr. hab. inż. A. Kapłona prof. PŚk

W dniu 18 grudnia 2021 roku odbyła się kolejna wideokonferencja zorganizowana przez Politechnikę Świętokrzyską, Świętokrzyską Okręgową Izbę Budownictwa, wraz z kieleckimi stowarzyszeniami PZITB, PZITS, SITK oraz SEP pt. „Innowacyjne rozwiązania technologiczne, konstrukcyjne i materiałowe w budownictwie”. Temat przygotowany przez Oddział Kielecki SEP „Magazynowanie energii elektrycznej z OZE” przedstawił dr. hab. inż. Andrzej Kapłona, prof. PŚk [15].

Działanie Oddziału Kieleckiego SEP to nie tylko sprawy techniczno-zawodowe, ale również sprawy integracji środowiska elektryków o różnych specjalnościach, różnych firm z różnych miejscowości. To tworzenie atmosfery, więzi środowiskowej i wzajemnej życzliwości, abyśmy zasługiwali na miano Stowarzyszenia Przyjaciół.

8. BIBLIOGRAFIA

1. Praca Zbiorowa. Historia Elektryki Polskiej t. I, IV – Wydawnictwo Naukowo-Techniczne. Warszawa 1976 r.

2. Gnoiński K.: Ś.p. Tomasz Ruśkiewicz. Przegląd Elektrotechniczny Nr 2/1927 r.
3. Praca Zbiorowa pod redakcją Wiesława Michalskiego: Historia Oddziału Radomskiego (1921-2021). SEP Oddział Radomski. Radom 2021 r.
4. Mieczkowski G.: 50 lat Oddziału Kieleckiego SEP, Kielce 2000.
5. Mieczkowski G.: 60 lat Oddziału Kieleckiego SEP. Kielce 2010 r.
6. Mieczkowski G.: 70 lat Oddziału Kieleckiego SEP. Kielce 2020 r.
7. Kołakowski T. E.: 95 lat Stowarzyszenia Elektryków Polskich 1919-2014 r. Warszawa-Katowice 2014 r.
8. Praca zbiorowa: Słownik Polskich i Związanych z Polską Odkrywców, Wynalazców oraz Pionierów Nauk Matematyczno- Przyrodniczych i Techniki t.3 Warszawa 2015 r.
9. Zbiory Muzeum Historii Kielc.
10. Zbiory Muzeum lat szkolnych Stefana Żeromskiego w Kielcach.
11. Hanna Ruśkiewicz-Piliczowa. Zbiory Rodziny Ruśkiewiczów. Biogram Tomasza Ruśkiewicza i Jego Rodziny. Literatura poz.1-25, s. 1-54. Warszawa 1988 r.
12. Hickiewicz J., Rataj J., Sadłowski P.: Zanim powstało Stowarzyszenie Elektrotechników Polskich. Wiadomości Elektrotechniczne 01/2019 r., s. 3-15.
13. V Sympozjum Historia Elektryki, Białystok 9-10 listopada 2020. Zeszyty Naukowe WEiA Politechniki Gdańskiej. Gdańsk 2020.
14. Wiadomości Elektrotechniczne 04/2020. SEP. s. 38-42.
15. Wiadomości Elektrotechniczne 02/2022. SEP. s. 45-47.
16. Spektrum . SEP. (3-4) 2020. s. 19-26.

HISTORY OF THE KIELCE BRANCH SEP

The paper briefly presents the history and activities of the Kielce Branch of SEP. The first part of the paper presents the figure of Eng. Tomasz Ruśkiewicz - Son of the Świętokrzyskie Region. His professional activity was related to electrical engineering. Regardless of his professional work Eng. Tomasz Ruśkiewicz was involved in social and association activities. In 1919, he was one of the initiators and organizers of the Founding Congress of the Association of Polish Electrical Engineers. He is the patron of the Kielce Branch of the SEP.

The second part of the paper (1921-1935) presents the activities of electricians and SEP activists within the Radom Electrical Engineering Club established by the 2nd National Congress of Electrical Engineers (November 1, 1921) and the Radom Branch of SEP transformed from a Club to a Branch at the General Congress of SEP Delegates held in 1928 in Toruń.

The third part of the paper covers the history and activities of the Radom-Kielce Branch from 1935 to 1939. During this period, a draft of new regulations of the Radom-Kielce Branch was prepared and approved by the Main Board. In June 1935, the Radom SEP Branch was transformed into the Radom-Kielce SEP Branch with its seat in Skarżysko-Kamienna.

The fourth part of the paper concerns the SEP's activity during the occupation (1939-1945). The occupier destroyed Poland's property and most of the Association's achievements. The members and sympathizers of the SEP went into conspiratorial activities. The repressions greatly reduced the ranks of the Association, but did not completely destroy its activities.

The fifth part of the paper covers the years 1945-1950. It presents the story and the activities of the Radom-Kielce Branch of the SEP after the liberation from occupation and its adaptation to the new political and economic reality. It is the time of a rebuilding of the country, in which SEP activists took an active part. The sixth part of the paper presents the efforts of SEP activists from Kielce, operating within the existing Radom-Kielce Branch, to create an independent Kielce Branch based in Kielce. The seventh part - the last part of the paper presents the story and the activity of the Kielce Branch of SEP from 1950 to 2022.

Keywords: Tomasz Ruśkiewicz, SEP, history, activity, electrical engineering, Association, Congress, Branch, Kielecki, Radomski, occupation, reconstruction.